

ДРУГА КЊИГА СЕОБА

Било једно краљевство, у срцу Европе, које се звало: Хунгарија. У том краљевству текле су реке богате рибом, а дуж тих река простирале су се бескрајне, зелене равни. Лети су се те равни претварале у жарке пустиње, а зими у ледено море, покривено снегом. Људи су послушнички, у мраку, урлик вукова.²

Хунгри, који су становали на тој равни, а који се беху доселили из Азије, причали су да коњик из њихове земље може да одјаше на Исток, а да данима не сусретне људско биће. Њихову земљу, веле, затварају, као венци, високе планине, али се и те планине, према Истоку, отварају као нека врата. А после опет настају бескрајне равни.

Кадикад се, на тој равници, укаже понеко усамљено дрво, багрем, или врба, па и неки коњаници који брзо ишчезну. Догоди се да коњик угледа и неке куле и градове, шта ли, али и то нестане на видику. Појаве се лети и неки свилени чадори, палме, али све је то само омама људских очију, фатаморгана ваздуха и облака. Небо се после, опет, спусти на ту празну земљу као плава завеса.

Све до краја XVIII века, у том краљевству ратови су били чести. Турци су били дошли до Вијене, и отерани опет натраг до Београда, а дуж путева белеле су се и сушиле људске лобање и кости. У одступници до Беча, последњи су били Расцијани, а у претходници до Београда, први они. <...>

Када су ратови прошли, тај народ се населио по попаљеним турским караулама, покрај скела на рекама, и око Темишвера, који је био главни град на југу

¹ Милош Црњански (Чонград, 26.10.1893 — Белград, 30.11.1977). „Друга књига сеоба“ вышла в 1962 г.

² «Вторая книга Переселений» начинается сказочным зачином, создающим образ идеальной страны: «Было однажды одно королевство в центре Европы, которое называлось: Венгрия. В этом королевстве текли реки, богатые рыбой, а вдоль тех рек простирались бескрайние зеленые равнины». Однако уже два следующих предложения совершенно неожиданно меняют восприятие этого мира: «Летом эти равнины превращались в жаркую пустыню, а зимой в ледяное море, покрытое снегом. Люди прислушивались, во мраке, к завыванию волков» (из статьи Сергей Николаевич Мещерякова (1954—2024) «Милош Црњански: единство в многообразии (к 125-летию со дня рождения писателя)» // Stephanos #6 (32) 11.2018 <http://stephanos.ru>)

краљевства и који је био обновљен по нацрту францеских официра, као нека звезда, од камена.

Расцијани нису познавали, над собом, никаквог закона, сем аустријског ћесара, али у време кад ова прича почиње, у пролеће 1752. године, они су се бунили и против ћесара. Хтели су да се из Аустрије одселе, у Русију.